

Täysistunto

Torstai 9.3.2017 klo 15.58—19.23

2.3. Suullinen kysymys turvapaikkapäätöksistä (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 24/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Sarkkinen.

Keskustelu

16.34 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden viikkoja jatkunut mielenosoitus on nostanut esille monien turvapaikanhakijoiden vaikean tilanteen Suomessa. Monet sotia ja konflikteja paenneet ihmiset ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen, mutta käytännössä he eivät kuitenkaan voi palata kotimaahansa heikon turvallisuustilanteen takia.

Eilen illalla Helsingin keskustassa nähtiin traaginen tilanne, kun kielteisen päätöksen saanut ihminen päätyi epätoivoiseen tekoon ja yritti itsemurhaa.

Olemme saaneet kuulla turvapaikanhakijoilta ja heidän kanssaan työskenteleviltä henkilöiltä, että Maahanmuuttoviraston turvapaikkapäätösten laatu on paikoin heikko ja perustelut ovat horjuvia.

Haluankin kysyä sisäministeriltä: Kohdistetaanko Maahanmuuttovirastoon tällä hetkellä painetta tehdä mahdollisimman paljon kielteisiä turvapaikkapäätöksiä? Ja mitä hallitus aikoo tehdä turvapaikkapäätösten laadun parantamiseksi ja ilmitulleiden virheiden korjaamiseksi?

16.35 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Annettaanko jotain ohjeita ja painostetaanko kielteisten päätösten tekemiseen? Ei todellakaan. He tekevät sitä virkavastuulla, he tekevät päätöksiä yksilöllisesti, kuten laki edellyttää. Me olemme kiinni erilaisissa ihmisoikeussopimuksissa, me olemme ne allekirjoittaneet, me ai-
van varmasti ne myöskin täytämme, ja siitä on jo näyttöäkin.

Suomi on oikeusvaltio, jokaisesta päätöksestä voi valittaa ensin hallinto-oikeuteen ja sitten useimmiten myös korkeimpaan oikeuteen. Kun olemme katsoneet näitä Migrin tekemiä päätöksiä, niin niistä suurin osa on pysynyt ihan näissä kaikissa oikeusasteissa, eli laatu on todella kohdallaan. Totta kai on muutamia sellaisia takaisin tulleita päätöksiä ja muutettuja päätöksiä, kun maassa oleva tilanne on muuttunut.

Ja onko tehty laatuun parannuksia? Ollaan koko ajan kehitetty Migrissä tätä toimintaa ja ollaan palkattu sinne lisää väkeä, myös laatuun on kiinnitetty huomiota. Myös Migri on itse tänä päivänä [Puhemies koputtaa] laittanut tiedotettakin asiasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.36 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kielteisen päätöksen saaneen turvapaikanhakijan oli aiemmin mahdollista saada tilapäinen oleskelulupa, jos kotimaahan pakkokäännyttäminen ei ollut mahdollista. Keväällä 2015 mahdollisuus tilapäiseen oleskelulupaan kuitenkin poistettiin. Tämä päätös ja nykyisen hallituksen kiristynyt turvapaikkapolitiikka ovat johtamassa Suomessa oleskelevien paperittomien määrän kasvuun. Poistaessaan tilapäisen oleskeluluvan silloinen hallitus antoi lausuman, jonka mukaan on seurattava poiston vaikutusta paperittomien määrään ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin. Neljän oppositiopuolueen puheenjohtajat ovat tällä viikolla julkaisseet puheenvuoron, jossa todetaan, että lausumassa tarkoitettuihin toimiin tulee nyt ryhtyä muutuneen tilanteen johdosta, jotta voidaan estää paperittomien määrän kasvu.

Arvoisa puhemies! Onko hallitus valmis puuttumaan niihin turvapaikkajärjestelmän ja lainsäädännön ominaisuuksiin, jotka tuottavat paperittomuutta, ja ryhtymään konkreettisiin [Puhemies koputtaa] toimiin paperittomien aseman parantamiseksi?

16.37 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äsken viittasitte siihen, että näitä kielteisen päätöksen saaneita on paljon. Tällä hetkellä meillä on siellä vastaanottokeskuksissa noin 12 000 sellaista, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen, ja heistä lähes kaikki ovat valittaneet. On aivan selvää, että varmasti näitä kielteisiä päätöksiä tulee, ja jokainen hakemus katsotaan yksilöllisesti. Olemmeko puuttuneet tähän asiaan? Olemme, viime joulukuussa, viime syksyn aikana olemme ministeriryhmällä tätä käsitelleet ja on tehty toimenpidesuunnitelma siitä, miten voidaan estää laittomasti maassa olevien määrän kasvu. Laittomasti maassa oleva henkilö on laittomasti maassa, ja kukaan ei halua sitä, että nämä henkilöt joutuisivat ihmiskaupan uhriksi ja rikollisten hyväksikäyttämäksi. Aina on vaarana, jos on laittomasti maassa, että on muitten hyväksikäytön uhri. Siitä syystä olemme satsanneet vapaaehtoisen paluun järjestelmään yhdessä kansainvälisen järjestön kanssa, hyvin tuloksin. Myöskin poliisi on pystynyt [Puhemies koputtaa] palauttamaan henkilöitä. Olemme tehneet aivan kaikkemme, että määrä ei kasvaisi.

16.39 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijat tulevat luomaan Suomeen uuden paperittomien ryhmän jo täällä olevien paperittomien lisäksi. Nämä uudet paperittomat eroavat entisistä sillä tavalla että heidän ei tarvitse piileskellä, joten ainakin periaatteessa heillä olisi mahdollisuus hankkia työpaikka myös virallisilta työmarkkinoilta. Työlupaa heillä ei kuitenkaan ole. Heillä ei ole myöskään pääsyä sellaisen sosiaaliturvan piiriin, jota Suomessa voi pitää elämiseen riittävänä. Samantyyppinen tilanne on toistuvasti muualla maailmassa johtanut harmaiden työmarkkinoiden merkittävään kasvuun. Siksi kysyn: sallittekohan paperittomien tehdä työtä virallisesti Suomessa?

16.39 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tässä ministeriryhmässä käsitelleet tätäkin asiaa. Jos ihminen on laillisesti maassa, hänellä on mahdollisuus hakea työpaikkaa, ja mikäli esimerkiksi turvapaikanhakija saa Suomesta työpaikan, niin hän sen perusteella voi hakea työperäisen maahanmuuton mahdollisuutta. Mutta kun ihminen on laittomasti maassa, hänellä ei ole mahdollisuutta hakea

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2017 vp

työpaikkaa. Mutta mikäli hän on saanut turvapaikanhakuaikana työpaikan, hän voi hakea työperäistä maahanmuuttoa ja oleskelulupaa työpaikan perusteella.

16.40 Kari Kulmala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Sarkkinen kertoi, niin tilanne Helsingin keskustassa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden pitämällä leirillä on alkanut kriisiytyä. Tällä hetkellä leiristä ja siihen liittyvistä mielenosoituksista ei ole ainoastaan vain häiriötä ulkopuolisille, vaan tilanne on muuttunut uhkaavaksi myös leiriläisille ja mielenosoittajille itselleen. [Li Andersson: Ketkä siellä uhkaa?] — Myös uusnatsit ovat ilmoittaneet uhkauksista leiriä kohtaan, edustaja Kontula. — Tilanne on kehittymässä erittäin huolestuttavaan suuntaan.

Kysyisinkin ministeriltä, miksi tämä tilanne on jatkunut näin pitkään. Mikä on estänyt siihen puuttumista ja minkälaisiin toimiin ministeri aikoo ryhtyä taatakseen kaikkien toria käyttävien turvallisuuden?

16.41 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli erittäin hyvä kysymys, koska meiltä on paljon kysytty tästä asiasta ja olemme eilen pitäneet Helsingin poliisilaitoksen väen ja poliisikomentajan kanssa palaverin. Myöskin tänä päivänä on kokoonnuttu tämän asian tiimoilta, koska meille on tullut tieto siitä, että väki lisääntyy näihin kokouksiin ensi viikonlopun aikana, ja siitä syystä Helsingin poliisilaitos, joka on operatiivinen johto tähän liittyen, on tänään tiedottanut asiasta.

Kysymys on myös siitä, mitkä ovat toimivaltuudet. Suomessa on tänä päivänä mahdollisuus jokaisen Suomessa oleskelevan pitää julkisia kokouksia, myöskin järjestää mielenosoituksia. Se on kokoontumisvapautta, mutta sitten jos sattuu jotain, poliisin pitää puuttua. Mutta pitää muistaa toimivaltuudet ja toimivastuut myös muilla. Järjestäjällä, tämän kokouksen järjestäjällä, on aina vastuu turvallisuudesta, siitä, mitä siellä tapahtuu. Myös Helsingin kaupungin pitää maanomistajana arvioida sitä, [Puhemies koputtaa] missä tilanteessa Helsingin kaupungin pitää puuttua, ja poliisi vastaa [Puhemies koputtaa] myöskin näistä turvallisuusasioista.

16.42 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilanne tuolla Rautatientorilla on tosiaan hyvin surullinen. Siellä on luistintrata, jonka toisessa päässä ovat Suomi Ensin -mielenosoittajat ja toisessa päässä ovat nämä turvapaikanhakijat, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen Suomelta. Varmasti kaikki olemme hyvin pahoillamme, tai ainakin näin toivon, siitä traagisesta tapauksesta, josta olemme tänään kuulleet, eli että eilen siellä yksi kielteisen päätöksen saanut henkilö on yrittänyt itsemurhaa.

Tässä tilanteessa kaikkein tärkeintähän on kysyä, mitä me Suomea voimme tehdä tälle tilanteelle. Siellä on ihmisiä, jotka ovat epätoivoisia, jotka eivät voi palata omaan maahansa sen vuoksi, että siellä odottaa melko varma kuolema. Hallitus on kuitenkin omilla toimillaan valitettavasti lisännyt [Hälinää — Puhemies koputtaa] paperittomien määrää Suomessa. Esimerkiksi perheenyhdistämisestä on tehty melko mahdotonta, ja nyt Maahanmuuttovirasto kuuluu tekevän päätöksiä, jotka koetaan hyvin epäoikeudenmukaisiksi [Puhemies koputtaa] ja hankaliksi näille ihmisille, jotka eivät voi palata omaan kotimaahansa. [Puhemies: Ja nyt on jo aika täynnä!] Kysyisin laajemmin hallitukselta: mitä te voisitte tehdä tässä tilanteessa, jotta paperittomien määrä Suomessa ei kasvaisi?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2017 vp

16.44 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä palaan tuohon äskeiseen kysymykseen, eli Helsingin poliisi, joka on operatiivinen toimija tässä, seuraa tätä tilannetta koko ajan ja tarvittaessa toimii, ja virka-apupyyntöä tietysti voi Helsinki ja myöskin järjestäjä tehdä. Poliisi on hyvin varautunut, ja olemme saamassa lisäapua myöskin muista kunnista.

Mitä Suomi voi tehdä niin, että meillä ei niiden kielteisen päätöksen saaneiden määrä, jotka Suomeen jäävät, vaikka heillä on lainvoimainen kielteinen päätös, kasva? Siihen on hyvin monia toimia, ja tässä toimenpideohjelmassa on niitä siellä sisäministeriönkin sivuilla. Siinä me kaikki voimme toimia, että nämä henkilöt, joilla on kielteinen lainvoimainen päätös, palaavat vapaaehtoisesti omiin lähtömaihiinsa. Mutta sitten kun te kysytte, mitä muuta voidaan tehdä, niin Suomi on sitoutunut näihin ihmisoikeussopimuksiin. Me olemme sitoutuneet yhdessä siihen, että meillä on samat säännöt kuin muissakin maissa ja meillä kohdellaan nimenomaan yksilöllisesti jokainen hakemus.

Kysymyksen käsittely päättyi.